

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ЕКОНОМІКА АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

спеціальність	051 Економіка	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Економіка	факультет	економічних відносин та фінансів
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	глобальної економіки

ВИКЛАДАЧ

Філімонов Юрій Леонідович

Освіта – вища; спеціальність «Менеджмент організацій»

Науковий ступінь - кандидат економічних наук

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Вчене звання - доцент

Досвід роботи – 20 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- автор і співавтор близько 25 методичних розробок;
- співавтор 2 публікацій у WOS;
- учасник науково-практичних і методичних конференцій.

телефон

0509027033

електронна пошта

fil.yur.leon@gmail.
com

дистанційна
підтримка

Google Meet
Moodle, ZOOM

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	Формування у здобувачів цілісної системи знань з прикладних аспектів діяльності первинної, самостійної і економічно виокремлено ланки національної економіки – агропромислового підприємства
Формат	Лекції, практичні і семінарські заняття, консультації, залік, курсова робота, екзамен.
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	У результаті вивчення дисципліни студенти повинні: знати: • основні економічні закони і закономірності та механізми їх прояву; • категоріальний апарат економіки підприємства; • роль і особливості підприємств; • особливості формування його виробничої програми; • порядок формування та ефективність використання основних фондів; склад та структуру оборотного капіталу; • поняття персоналу підприємства, показники ефективності його використання; • форми та системи оплати праці; • сутність та принципи формування цінової політики підприємства; основи антикризового управління підприємством вміти: • планувати цільові характеристики діяльності підприємства на ринку; • формувати програми виробництва продукції та її реалізації, ресурсного забезпечення; • оптимізувати складові ресурсного потенціалу підприємства та здійснювати пошук шляхів його ефективного використання; • оцінювати ефективність господарської діяльності та здійснювати пошук шляхів її підвищення; • оцінювати конкурентоспроможність підприємства та його продукції. Опитування, тестова перевірка знань, вирішення практичних завдань, підготовка та захист курсової роботи.
Обсяг і форми контролю	10 кредитів ЄКТС (300 годин): 76 годин лекції, 74 години практичних занять; поточний контроль (6 розділів); підсумковий контроль – залік, екзамен, курсова робота.
Вимоги викладача	Відвідування занять, своєчасне виконання завдань, активність, самостійна робота.
Умови зарахування	Згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ

Компетентності

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки;

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК 3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК 14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК15. Здатність оцінювати стан і взаємовідносини суб'єктів господарювання в контексті забезпечення стійкості економіки, в тому числі агропродовольчої системи з урахуванням сучасних викликів.

Програмні результати

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефаківців у сфері економічної діяльності.

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 25. Застосовувати теоретичні знання та практичні навички аналізу стану та тенденцій розвитку агропродовольчих систем в сучасному глобальному економічному просторі в умовах сучасних викликів у контексті забезпечення стійкої економіки.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Розділ 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

Лекції	Лекція 1. Теорії та моделі підприємств	Практичні заняття	ПЗ 1. Теорії функціонування підприємств.	Самостійна робота	Підприємництво у фінансовій сфері. Технологія, засоби виробництва й підприємницький капітал. Державна підтримка підприємницької діяльності, правова база. Діяльність підприємця по відборі, аналізу й реалізації підприємницьких ідей. Процедура укладання договору. Економічні обмеження створення та діяльності підприємства. Механізм державного регулювання діяльності підприємства. Державне регулювання діяльності підприємства. Підприємство й нефінансові суб'єкти економічної діяльності. Взаємини підприємства з конкурентами, постачальниками ресурсів, покупцями. Взаємини підприємства з органами нагляду за діяльністю підприємства: санітарно-епідеміологічний, пожежний, екологічний і ін. види нагляду. Підприємство й суб'єкти фінансової системи. Взаємини підприємства з банківською системою. Банк як комерційне підприємство. Взаємини підприємства зі страховими компаніями, інвестиційними фондами, податковою інспекцією, пенсійним фондом.
	Лекція 2. Основи підприємництва		ПЗ 2. Основи підприємництва		
	Лекція 3, 4. Види підприємств, їх організаційно-правові форми		ПЗ 3. Підприємство як суб'єкт господарської діяльності. ПЗ 4. Види підприємств, їх організаційно-правові форми		
	Лекція 5. Зовнішнє середовище господарювання підприємства		ПЗ 5. Зовнішнє середовище господарювання підприємства		

Розділ 2. Управління діяльністю підприємства

Лекції	Лекція 6. Структура та управління підприємством	Практичні заняття	ПЗ 6. Структура та управління підприємством	Самостійна робота	Поняття і параметри організаційної структури управління підприємством. Особливості вибору організаційних структур управління новостворюваних підприємств різних розмірів і форм власності, галузевої належності. Виробнича інфраструктура і її економічні особливості. Загальна характеристика продукції (послуг). Сутність стратегічного планування. Сутність і системи оперативного планування діяльності виробничих підрозділів підприємства. Проблеми вдосконалення тактичного та оперативного планування за умов ринкової системи господарювання. Економічна характеристика основних, додаткових і підсобних галузей. Регіональні агропромислові формування. Протиріччя економічних інтересів аграрних і агропромислових підприємств. Можлива економічна модель поєднання економічних інтересів постачальників сировини і агропереробних підприємств через розподіл між ними грошового доходу від реалізації кінцевої продукції.
	Лекція 7. Ринок і продукція		ПЗ 7. Ринок і продукція. Ціни та ціноутворення на продукцію		
	Лекція 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства		ПЗ 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства		
	Лекція 9. Обґрунтування виробничої програми підприємства		ПЗ 9. Обґрунтування виробничої програми підприємства		
	Лекція 10, 11. Суть та особливості функціонування підприємств АПК		ПЗ 10. Суть та особливості функціонування підприємств АПК		

Розділ 3. Забезпеченість та ефективність використання ресурсного потенціалу

Лекції	Лекція 12, 13. Земельні ресурси та їх використання	Практичні заняття	ПЗ 11. Роль землі як основного засобу виробництва в сільському господарстві. ПЗ 12. Забезпеченість, інтенсивність та ефективність використання земельних ресурсів	Самостійна робота	Земельні ресурси та їх використання Фактори, що впливають на чисельність працівників Етапи керування персоналом: розробка плану задоволення майбутніх потреб у персоналі, набір і відбір персоналу, формування штатного розкладу й установлення заробітної плати по категоріях працівників Інформаційне забезпечення як нематеріальний ресурс: програмні продукти, бази даних, об'єкти авторського права Характеристика об'єктів промислової власності: винаходу, промислові зразки, корисні моделі, товарні знаки й знаки обслуговування Платежі за використання патентів і ліцензій Власний та запозичений капітал як засоби, що забезпечують діяльність підприємства Загальна характеристика уставного капіталу та визначення певних властивостей уставного капіталу акціонерних товариств Поняття зони рівної економічності Дебіторська заборгованість і кредитна політика підприємства Принципи формування кредитної політики підприємства Роль фінансових інвестицій у становленні та розвитку ринкових відносин Умови залучення і використання фінансових інвестицій за діючої системи господарювання
	Лекція 14. Персонал підприємства		ПЗ 13. Персонал підприємства. Забезпеченість та ефективність використання трудових ресурсів.		
	Лекція 15. Продуктивність і оплата праці		ПЗ 14. Продуктивність і оплата праці.		
	Лекція 16. Інтелектуальний капітал		ПЗ 15. Інтелектуальний капітал		
	Лекція 17, 18. Основний капітал		ПЗ 16. Основний капітал. ПЗ 17. Основні фонди та аналіз забезпеченості та їх використання.		
	Лекція 19, 20. Оборотний капітал		ПЗ 18. Оборотний капітал. ПЗ 19. Забезпеченість та ефективність використання оборотного капіталу.		
	Лекція 21, 22. Інвестиції		ПЗ 20, 21. Ефективність інвестицій		

Розділ 4. Організація діяльності підприємства

Лекції	Лекція 23. Інноваційна діяльність	Практичні заняття	ПЗ 22. Інноваційна діяльність	Самостійна робота	Новини і нововведення, їх сутність і первісні імпульси виникнення Взаємозв'язок окремих видів інноваційних процесів. Вплив нововведень на виробництво, будь-яку господарську і підприємницьку діяльність Сутність організаційного прогресу як прояв використання організаційних, економічних, соціальних і юридичних нововведень Можливі види лізингу за окремими класифікаційними ознаками Загальні методичні принципи розрахунку виробничої потужності заново створюваного та діючого підприємства Установлення й регулювання резервних потужностей на підприємствах різних галузей економіки Конверсія й диверсифікація виробничих потужностей за ринкових умов господарювання Технологічний процес як головна складова виробничого процесу Тривалість виробничого циклу як характеристика виробничого процесу за складністю та швидкістю перебігу Вплив типу виробництва на його організаційно-технічну побудову та ефективність Сутність, показники рівня розвитку та ефективність спеціалізації,
	Лекція 24. Техніко-технологічна база та виробничі потужності підприємства		ПЗ 23. Техніко-технологічна база та виробничі потужності підприємства		
	Лекція 25. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика		ПЗ 24. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика		
	Лекція 26. Організація операційної діяльності		ПЗ 25. Організація операційної діяльності		
	Лекція 27. Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції		ПЗ 26. Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції		

				кооперування і конверсії виробничих підприємств (організацій) П'ять чинників конкуренції М. Портеру Значення й організація сертифікації продукції й систем якості Внутривиробничий технічний контроль якості	
Розділ 5. Результати господарської діяльності підприємств					
Лекції	Лекція 28, 29. Витрати підприємства	Практичні заняття	ПЗ 27, 28. Виробничі витрати та формування собівартості продукції	Самостійна робота	Прогнозування собівартості нових виробів на етапах їх розробки та освоєння виробництва; можливі методи прогнозування: питомих витрат, баловий, агрегатний, кореляційний. Стратегічні напрями регулювання поточних витрат на різногалузових підприємствах. Шляхи зниження поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції: підвищення технічного рівня виробництва; удосконалення організації виробництва, праці та управління; збільшення обсягу виробництва і підвищення якості продукції. Прибутковість і доходність: їхня сутність, відмінність між ними. Резерви підвищення доходів. Методи обґрунтування плану-прогнозу доходів підприємства. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладів і фінансових інвестицій. Теоретичні моделі визначення ціни акцій і облігацій. Системи та методи внутрішнього контролю за доходами підприємства. Стратегія управління прибутком підприємства, етапи розробки.
	Лекція 30. Фінансово-економічні результати суб'єктів господарювання		ПЗ 29. Фінансово-економічні результати суб'єктів господарювання		
	Лекція 31. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності		ПЗ 30. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності		
	Лекція 32, 33. Інтегральна ефективність діяльності підприємства		ПЗ. 31, 32. Ефективність діяльності підприємства		
Розділ 6. Моделі розвитку підприємств					
Лекції	Лекція 34. Суспільні форми організації виробництва	Практичні заняття	ПЗ 33. Форми організації виробництва. Спеціалізації і концентрація як суспільні форми виробництва	Самостійна робота	Розвиток міжгосподарської кооперації у сільському господарстві та агропромислової інтеграції Зарубіжний досвід агропромислової інтеграції і можливості його використання в Україні Основний і додаткові показники галузевої структури підприємств Розробка і реалізація програми (бізнес-проекту) реструктуризації різних організаційних утворень Програма санаційних заходів фінансово-економічного характеру Комерційна таємниця й захист від витоку інформації. Економічна розвідка підприємства Форми та ефективність реалізації програми антикризового господарювання
	Лекція 35. Сучасні моделі розвитку підприємств		ПЗ 34. Сучасні моделі розвитку підприємств. Інтенсифікація: суть напрямки та показники визначення		
	Лекція 36. Трансформація і реструктуризація підприємств		ПЗ 35. Трансформація і реструктуризація підприємств та оптимізація бізнес процесів їх діяльності.		
	Лекція 37. Оптимізація бізнес-процесів підприємства		ПЗ 36. Оптимізація бізнес-процесів підприємства. Ефективність виробництва певних видів продукції		
	Лекція 38. Економічна безпека підприємства		ПЗ 37. Економічна безпека підприємства		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-ІУ. Право і практика. 2004. № 2(41); №3(42).
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник. 2-ге вид., доп. і переробл. Київ : КНЕУ, 2002. 624 с.
3. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. Київ : КНЕУ, 2014. 779 с.
4. Економіка підприємств: підручник / Ф.В. Горбонос, Г.В. Черевко, Н.Ф. Павленчик, А.О. Павленчик. Київ : Знання, 2010. 463 с.
5. Економіка підприємства: підручник / Г. О. Швиданенко, В. Г. Васильков, Н. П. Гончарова та ін. / за заг. ред. Г. О. Швиданенко. Київ: КНЕУ, 2009. 816 с.
6. Економіка підприємства: навч. посіб. / А.М. Москаленко, А. І. Бойченко, М. А. Латинін, П. Ф. Куценко. Чернівці: ЗАТ «ЧКПФ», 2005. 154 с.
7. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
8. Манів З. О. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2006. 580 с.
9. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. Вид. 2-ге, переробл. Київ : КНЕУ, 2001. 528 с.
10. Шваб Л. І. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-е вид. Київ : Каравелла, 2005. 568 с.
11. Економіка підприємства: наоч. посіб. / В.Й. Шиян, О.І. Гуторов, І.О. Шарко, Л.Ю. Кучер. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ, 2011. 149 с.
12. Сервер Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
13. Національний рейтинг товарів і послуг. URL: <http://quality-rating.org.ua/ru/main>
14. Податки та бухгалтерський облік. URL: basa.tav.kharkov.ua
15. Право. України. URL: www.legal.cov.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html
16. Українське право. URL: www.ukrpravo.com

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка агропромислового підприємства».
2. Кравченко О. М., Вітковський Ю.П., Антощенкова В.В., Музиченко М.В. Методичні рекомендації для виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка агропромислового підприємства». Харків : ДБТУ, 2023. 38 с.
3. Кравченко О.М., Антощенкова В.В. Економіка агропромислового підприємства в таблицях : Методичний посібник для практичних занять студентів Державного біотехнологічного університету (всіх спеціальностей). Харків: ДБТУ, 2023. 50 с.
4. Пащенко Ю. В., Кучер Л.Ю. Економіка підприємства: курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка». Х.: ХНАУ. 2018. 188 с.
5. Економіка підприємства: виробничо-практичний довідник / Т. І. Олійник, Ю. В. Пащенко, Н. С. Ляліна / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків, 2019. 340 с.
6. Пащенко Ю.В., Кучер Л.Ю., Шелудько Л.В., Філімонов Ю.Л. Економіка підприємства: завдання для діагностики рівня засвоєних знань для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування». Харків: ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 2019. 92 с.
7. Пакет тестових завдань.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Система		Бали	Діяльність, що оцінюється
П'ятий семестр			
Проміжне оцінювання	100-бальна ЄКТС	до 30	Розв'язання практичних задач
		до 30	Відповіді на семінарських заняттях
		до 15	Самостійна робота
Залік	100-бальна ЄКТС	до 15	Відповідь на питання білета
		до 10	Розв'язання задачі
Шостий семестр			
Проміжне оцінювання	100-бальна ЄКТС	до 50	За п'ятий семестр
		до 12	Розв'язання практичних задач
		до 12	Відповіді на семінарських заняттях
		до 6	Самостійна робота
Екзамен	100-бальна ЄКТС	до 12	Відповідь на питання білета
		до 8	Розв'язання задачі
Курсова робота	100-бальна ЄКТС	до 50	Пояснювальна записка
		до 30	Ілюстративна частина
		до 20	Захист роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу, в тому числі здобувачі освіти повинні дотримуватись кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»; бути дисциплінованими, вихованими, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.